

РЕЦЕНЗІЇ

© Михайло Чучко

**РЕЦЕНЗІЯ НА НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
І.С. МАКАР ТА О.В. ЛЮБІМОВОЇ
«ЛАТИНСЬКА МОВА ДЛЯ ІСТОРИКІВ». –
ЧЕРНІВЦІ : ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦ. УН-Т,
2014. – 364 С.**

**(РЕКОМЕНДОВАНИЙ МОН УКРАЇНИ ЯК
НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ ВНЗ)**

У зв'язку з запровадженням у навчальний процес кредитно-трансферної системи актуалізувала потреба у нових навчально-методичних посібниках, які б враховували специфіку викладання та модульного контролю на окремих факультетах. Модульна система навчання, з одного боку, стимулює студентів до самостійної роботи, дає їм змогу досягати високого коефіцієнта засвоєння програмового матеріалу, а з іншого допомагає викладачеві систематично й об'єктивно контролювати рівень здобутих студентами знань.

Навчальний посібник «Латинська мова для істориків», підготовлений згідно специфіки модульного навчання кандидатами філологічних наук, викладачами кафедри румунської та класичної філології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича І.С.Макар і О.В.Любімовою, слід, очевидно, сприйняти таким, що відповідає викладеним вище вимогам. Незважаючи на наявні посібники у цій галузі знань (маємо на увазі «Латинську мову» В.Маслюка і М.Сеніва (1992), «Латинську мову» В.Миронової та Н.Яковенко (2009) тощо), «Латинська мова для істориків» І.Макар і О.Любімової є, на нашу думку, важливим явищем у навчально-методичній діяльності.

Посібник досить чітко структурований і розрахований на ту кількість годин практичних занять та самостійної роботи, яка передбачена навчальним планом. Він складається із двох окремих блоків (теоретичного і практичного). Авторки зберегли загальну спрямованість модульного навчання, його цілі й технологію. Важливо, що у посібнику не тільки компактно і доступно (здебільшого у вигляді таблиць) подано рекомендований граматичний матеріал курсу латинської мови (с. 9-97), а й запропоновано перелік запитань після кожного розділу для поточного самоконтролю та контролю знань вивченого матеріалу. Це, безперечно, допоможе студентам у закріпленні знань з навчальних тем.

У практичному блоці (с. 98-181) запропоновано різноманітні завдання до кожної теми практичного заняття: тренувальні вправи на відмінюван-

ня змінних частин мови, розкриття дужок чи заповнення пропусків тощо, окремі речення на переклад з латинської мови українською чи навпаки, адаптовані тексти на історичну тематику, твори для вивчення напам'ять («*Gaudeamus*», «*Pater noster*», «*Ave Maria*», «*Ad Ciceronem*») і крилаті вислови з дослівним перекладом українською мовою та змістовими відповідниками у рідній мові, які студент-історик повинен засвоїти, згідно з навчальним планом, протягом вивчення курсу «Латинська мова».

Вагоме місце у навчальному посібнику «Латинська мова для істориків» І.С.Макар та О.В.Любімової відведено підборів адаптованих текстів для читання («*De Italia et Graecia*», «*De Romanis et Sabinis*», «*De Graecorum et Romanorum deis*», «*De bello Troiano*», «*De castris Romanis*», «*De familia Romana*», «*De Hannibale*», «*De gladiatoribus*», «*De pugna Marathonia*», «*De Spartaco*», «*Incendium Romae*», «*De Caesare*» та ін.). Заслуговує на увагу і рубрика «Довідка» до кожного із запропонованих текстів посібника, яка містить багато цікавих відомостей з ілюстраціями про Стародавній Рим, різні сфери життєдіяльності його мешканців, факти з життя і творчості відомих особистостей (*Цезаря, Нерона, Ганнібала, Спартака*) тощо, що, безумовно, полегшує розуміння змістів латинських творів.

Важливим вважаємо й те, що авторки навчального посібника подали зразки модульних контрольних робіт і тестових завдань, які розроблено окремо до кожного змістового модуля у двох варіантах (с. 182-196). Тестові завдання для комплексної перевірки знань з курсу «Латинська мова» охоплюють увесь навчальний матеріал, розрахований для вивчення студентами спеціальності «Історія» в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Заслуговує поцінування і розділ «Оригінальні твори», який містить загальні базові відомості про історичні постаті Стародавнього Риму (Ціцерона, Цезаря, Саллюстія, Лівія, Тацита та Светонія), а також два листи Богдана Хмельницького («*Зобов'язання на підтримання мирних стосунків Війська Запорозького з князем Трансільванії Дьєрдем Ракоці та його союзниками, господарями Молдови і Волощини*» та «*Лист до шведського короля Карла Густава про дружбу*») і повний текст оригінального документу «*Пакти і Конституції прав і вольностей Війська Запорозького*» (1710), написані латиною (с. 197-253). Важливе значення мають укладені авторами латинсько-український (3705 слів) та українсько-латинський (701 слово) словники, подані у кінці навчального посібника (с. 164-360). Словни-

ки охоплюють історичну лексику та, безумовно, знайдуть застосування у подальшій професійній діяльності істориків.

Представлений у посібнику навчально-методичний матеріал, без сумніву, спонукатиме студентів самостійно здобувати необхідні знання, вміло застосовувати їх на практиці для розв'язання різноманітних навчальних проблем; грамотно працювати із здобутою інформацією, чітко усвідомлювати, де і в який спосіб можна використовувати отримані знання; самостійно працювати над розвитком особистого інтелекту, підвищенням культурного рівня.

Навчальний посібник має на меті посприяти студентам першого курсу спеціальності 6.020302

«Історія» здобути певні знання з латинської мови, необхідні для кращого розуміння курсів «Історія Стародавньої Греції та Риму», «Археологія», «Історія середніх віків» тощо, виробити у майбутніх істориків культуру філологічного аналізу першоджерела, написаного латинською мовою, полегшити засвоєння сучасних романських мов.

Широкий фактичний матеріал посібника слугуватиме урізноманітненню форм і методів активізації пізнавальної діяльності студентів, стане добрим порадиником і помічником не лише студентам історичних спеціальностей університетів, але й аспірантам, викладачам та усім тим, хто цікавиться класичною філологією.